

Om våra inspelningar och transkriptioner

Inspelningarna och informanterna

Inspelningarna på vår webbplats är gjorda 1947–1995 och de representerar oftast ett äldre språkbruk. Det är främst äldre personer på landsbygden som medverkar. Den yngsta informanten är 47 och den äldsta 97 år gammal, och medelåldern är drygt 70 år. Syftet med att spela in dialekt har långt fram i tiden varit att samla in och bevara de äldsta exemplen på dialekt man kan hitta. Våra samlingar består därför till största delen av den här typen av inspelningar.

Några av dialekterna i våra inspelningar talas på ett liknande sätt än idag, men många dialekter har förändrats sedan inspelningarna gjordes. Det innebär i många fall att de har utjämnats så att de idag har kvar färre lokala drag och att de låter mer regionala eller standard-svenska. Även om man vet hur en viss dialekt låter idag, kan man ändå bli förvånad över hur samma dialekt i en äldre tappning låter i vår inspelning.

Yngre människor och talare av stadsmål var inte prioriterade när våra inspelningar gjordes. Det är först på senare år som detta har förändrats, och idag är det vanligt även med forskning om ungdomsspråk och stadsspråk.

Ljudbearbetning

Alla inspelningarna är tekniskt bearbetade av våra ljudtekniker för att höja ljudkvaliteten. Störande bakgrundsljud som brus och skrap har avlägsnats utan att själva talet har förvanskats. Trots bearbetningen förekommer det ibland mindre störningar. Man får tänka på att inspelningarna ofta gjordes på grammofon eller ljudband, med en med dagens mått mätt enkel teknik, och att man inte hade tillgång till någon inspelningsstudio utan nästan alltid befann sig i talarens hemmiljö. Ljudet representerar ett autentiskt och unikt material, en del av vår historia och vårt kulturarv som genom inspelningarna bevarats för eftervärlden.

Transkription av inspelningarna

Transkriptionerna och översättningarna ska hjälpa lyssnaren att hänga med i vad som sägs i inspelningarna. Att transkribera en inspelning innebär att man ”översätter” det talade språket till skrift. Transkriptionerna har dock gjorts av olika personer och för olika syften, vilket innebär att de inte följer exakt samma principer. I vissa förekommer enbart det vanliga alfabetets tecken. Andra är kompletterade med några specialtecken som kan hjälpa till att ge en lite noggrannare bild av uttalet i dialekten. Det finns nämligen inte alltid lämpliga bokstäver i alfabetet för alla dialektala ljud.

Följande specialtecken förekommer i vissa transkriptioner:

- â** öppet a-ljud, dvs. ett ljud mellan a och ä (som t.ex. *hân* och *brinnâ* i transkriptionen från Nås, Dalarna)
- L** tjockt l-ljud (som t.ex. *bLo* och *kårnmjöLe* i transkriptionen från Jörn, Västerbotten)
- ô** extra öppet ö-ljud (som t.ex. *gôtt* och *sôm* i transkriptionen från Grythyttan, Västmanland)
- R** bakre R (som t.ex. *Rev* och *Rög* i transkriptionen från St. Mellby i Västergötland)
- û** ett ljud mellan öppet u och öppet ö (som t.ex. *ûppe* och *krûp* i transkriptionen från Lillhärdal i Härjedalen)
- :** långt uttal av ett ljud (som t.ex. *sjö:n* där ö-ljudet ska vara långt i transkriptionen från Grythyttan i Västmanland)

I våra transkriptioner markeras också sådant som är utmärkande för det talade språket, men saknas i skriftspråk, som rytm och melodi. När man t.ex. berättar en längre historia kommer inte talet i en enda lång ström – istället delar man upp berättelsen i mindre ”paket”, med hörbara gränser mellan olika delar. Sådana avgränsningar inuti längre repliker är viktiga för samspelet mellan deltagarna och markeras därför i transkriptionerna. Även hörbara pauser mellan yttranden och avbrott i talet spelar stor roll för samtalets gång. Ibland är något svårt att höra för den som transkriberar, och andra gånger behöver man kommentera något som sker i inspelningen. Också dessa saker är utsatta i transkriptionerna.

Följande symboler används i våra transkriptioner:

- / hörbar avgränsning inom en replik
- (..) märkbar paus, från ungefär en halv sekund och längre
- plötsligt avbrott i talet
- (hon)** svårhört eller svagt ljud, osäker tolkning
- (---**) ljud eller ord som inte kan uppfattas eller tolkas
- ((skratt))** kommentar till eller beskrivning av något i inspelningen
- (’när det’)** översättning av extra svåra ord i den löpande texten